

Jon Knez

V soboto, 23. novembra, bo Srpsko kulturno društvo Maribor s celovečernim koncertom v hotelu Habakuk praznovalo 25-letnico delovanja. Poleg pestrega folklornega programa napovedujejo še zabavo z živo glasbo. Društvo je zelo aktivno. Slabi dve leti ga vodi **Dalibor Ristić**, ki pravi, da je mlada garda, ko je prevzela vodenje društva, stopila v velike čevlje. "Prejšnji predsedniki so postavili odlične temelje. Dvomili smo, če nam bo uspelo, ampak se nam zdi, da so nas ljudje dobro sprejeli. Delamo kvalitetno, veliko stvari smo digitalizirali, vpeljali nove ideje. V skladu s tradicijo, jasno," pove. Dobili smo se v hotelu Habakuk, kjer potekajo intenzivne vaje za koncert Od srca do srca ob 25-letnici delovanja društva. Pil je kavo z mlekom.

V soboto torej praznujete 25-letnico delovanja društva. Kaj pripravljate?
"To je naš glavni dogodek letos, ki je namenjen praznovanju 25-letnici obstoja društva. Dolga doba je za nami, veliko rasti, sprememb. Trenutno smo najštevilnejši. Prvič organiziramo samostojni koncert. Predstave se bodo vse naše sekcije. Spremljal nas bo Etno akademski orkester iz Beograda. To so res kakovostni umetniki. Glasba bo na visokem nivoju. Obletnice radi praznujemo v Habakuku, lokacija nam je pri srcu. Dvorana Turner je zelo lepa, doslej smo jo zmeraj napolnili. Prikazali bomo delo vseh naših sekcij. Dolgo smo se pripravljali in verjamem, da se bomo prikazali v najboljši luči."

Vaša primarna dejavnost je folklor. S čim se še ukvarjate?
"Tako je. Pri folklori imamo največje število članov. Glavno vodilo društva pa je sprejemanje vseh članov, ki prihajajo iz drugih držav. Ljudem želimo olajšati prehod v drugo okolje. Poleg folklore imamo še pevsko sekcijo, močna je tudi šahovska sekcija. Veliko aktivnosti je. Včasih tudi pohodništvo, ampak več kot devetdeset odstotkov dejavnosti je folklor. To nas najbolj združuje."

Koliko članov šteje društvo?
"V zadnjih dveh letih smo imeli velik priliv novih članov, tudi družin. Združujemo od 400 do 500 ljudi. Nekje 150 je članov, z družinami pa še več."

Kakšno je sporočilo folklore?
"To je nekaj posebnega. Ljudem na prvo žogo morda deluje kot ples, je pa veliko več. To je predstavitev naroda. Predstavljamo našo kulturo. Naše izročilo želimo prenašati iz kolena v koleno. Ne gre le za ples. Pomembno je tudi obnašanje, kako delujemo v današnjem svetu. Veliko se lahko naučimo od naših prednikov. Še posebej v Srbiji je to zelo specifično, saj je zelo raznolika država. Na severu je prisoten vpliv Avstro-Ogrske, na jugu pa Turčije. Ogromno je prelivanja kultur, s tega vidika lahko na odru veliko prikažemo. Folklor vključuje tudi pravoslavno vero, običaje, slave. Ne smemo pozabiti še jezika. Želimo ga ohraniti, spodbujamo k rabi srbskega, materne jezika večine naših članov. V meri asimilacije želimo to prenesti na mlajše rodove."

Koliko različnih plesov, kultur torej obravnavate?
"Ogromno. Velikokrat se pogovarjamo o tem. Veliko je tudi literature na to temo. Srbija je res zelo specifična država. Toliko ene raznolikosti je, da bi ljudje na prvo žogo rekli, da kak ples sploh ni srbski. Najbolj poznana je verjetno šumadijska narodna noša z opankami in užiško kolo. Številke res ne vem, vem le, da naše plesalce boli glava, ko se učimo kakšne specifične plesne ne le iz regij, temveč iz posameznih vasi. En ples ima tudi po 13 različnih variacij. Vsaka vas ima svojo zgodbo, znamenitost. Zelo zanimivo je vse to odkrivati."

Maribor je že zaradi Folkarta in AFS Študent folklori prijazno, naklonjeno mesto, kajne?

GREMA NA KAFE

Srbi v Sloveniji želijo status manjšine

Z Daliborjem Ristićem, predsednikom Srpskega kulturnega društva Maribor, o obletnici delovanja društva, folklori, kulturi, srbski skupnosti v Sloveniji in željah za Maribor

"Vsekakor. Zelo ponosni smo, da predstavljamo naše mesto. Mislim, da smo edino srbsko kulturno društvo, ki ima v imenu ime mesta. Večina jih nosi ime po kakšnih svetnikih. Mesto nas sprejema, na naše dogodke prihaja veliko ljudi, ki niso naši člani, pa nas želijo spoznati. Vrsto let že sodelujemo z AFS Študent. Naš sobotni nastop je oblikoval in režiral Bojan Glaser, vodja prve plesne skupine študenta. S tem smo sodelovanje še nadgradili. Lahko izdam, da bomo na koncu koncerta v soboto plesali ples iz Bele krajine. S tem želimo povezati sinergijo, saj je tam živelo in še živi veliko Srbov."

Kako gledate na Folkart, kamor vsako leto pridejo skupine iz vsega sveta?
"Glede na to, da sem veliko potoval in videl razne folklorne skupine, lahko rečem, da je Maribor zaradi Folkarta zares na svetovnem zemljevidu. Vsi poznajo festival in me sprašujejo, če imam kakšno vezo, da jih spravim tja. Folkart je nekaj izjemnega in to moramo negovati. Eno leto nam je uspelo, da smo se lahko predstavili. Praviloma nastopajo tuje skupine, vendar je bilo obdobje covida in smo dobili priložnost nastopiti v centru mesta. Alenka Klemenčič opravlja izjemno delo. Upam, da bomo nadaljevali s to zgodbo."

Kako vam uspe pritegniti mlade?
"To je izziv vseh folkloristov. Ampak zadnje čase imamo zares ogromno priliva samih družin, hkrati tudi otrok. Vpisanih imamo več kot osemdeset otrok, ki so razporejeni v tri starostne skupine. Mladinsko sekcijo smo morali razdeliti na dva dela, ker je bila tako številčna. Mladim je očitno folklor zanimiva, zaradi česar smo zelo veseli. Bali smo se, da bo po epidemiji interes upadel, ampak ni."

Nastopate tudi v tujini?
"Vsako leto nam je cilj iti na turnejo. Letos planiramo odhod v Varno v Bolgariji. V Srbiji ter Bosni in Hercegovini

redno nastopamo, njihove skupine pa pri nas. Želimo pa plesalcem, ki vlagajo veliko truda, omogočiti, da se predstavijo še drugje. Sam sem imel možnost nastopiti na največjem folklornem festivalu v Carigradu. Želim, da bi tudi s trenutnim ansamblom šli tja. Željo imamo, ampak je to kar finančni zalogaj."

Imate pri delovanju društva podporo mariborske občine in lokalne skupnosti?
"Občina nam pomaga, zmeraj nam gredo nasproti, kadar lahko. Je pa res, da v kulturi ni lahko. Sami se financiramo preko mesečnih članarin, donacij. Je gola borba, čutimo pa podporo. Občina nam je večkrat pomagala pri najemanju dvoran, tudi pri oglaševanju. Ampak pri folklori, sploh pri oblačilih, se ves čas soočamo z izzivom financ. Zmeraj pa na nastope povabimo visoke goste. Župan letos zaradi drugih obveznosti ne more priti, bo pa zagotovo prišel kak predstavnik kulture v mestu. Odziv je vsekakor

pozitiven. Vidijo, da smo profesionalni, da delamo kvalitetno."

V Mariboru je tudi močna pravoslavna skupnost.
"Tako je. Smo veren narod. Na tem mestu moram izpostaviti očeta Milana in očeta Sava. Izjemno delo opravljata, združujeta nas v cerkvi. To je skupnost, katere del je naša folklor. Smo ponosni na dobro organizacijo. Našo cerkev na Tržaški cesti so lepo prenovili, veliko sredstev je bilo vloženih. Moja družina slavi Petrovdan, to je poleti. Zberemo se z družino, prijatelji, povabimo tudi popa."

Pravoslavje je zelo zanimiva religija. Kako bi jo predstavili?
"Gre za krščanstvo, veliko stvari je torej podobnih. Izpostavil bi morda slave, praznik vsake družine. To je razlog več, da se ljudje še bolj družijo. Vodilo je, da moramo držati skupaj, saj lahko tako naredimo več. Z vidika vere in praznikov nam pravoslavje zares veliko pomeni. Moja družina slavi Petrovdan, to je poleti. Zberemo se z družino, prijatelji, povabimo tudi popa."

"Maribor je zaradi Folkarta zares na svetovnem zemljevidu"

Nasploh je v Sloveniji močna srbska skupnost, ki si prizadeva, da bi dobila status narodne manjšine. Kaj bi bilo ob tem drugače?
"Tu pridemo do Zveze Srbov Slovenije, v katero smo vključeni. Naš cilj, misija je, da bi dobili status manjšine. V zadnjih

Dalibor Ristić slabi dve leti vodi Srpsko kulturno društvo Maribor.
Foto: Andrej Petelinšek

letih se je število Srbov v Sloveniji povečalo. Zelo dobro smo povezani, razumemo se, veliko je društev, ki delujejo na podoben način kot mi. Sploh v večjih mestih. Vedno smo bili dobro vključeni in sprejeti v družbi. Status manjšine bi pomenil priznanje. Zagotovo so tu tudi finančne ugodnosti, da bi društva lažje delovala. Tudi v Srbiji živi veliko Slovencev, še iz časa Jugoslavije, ki imajo priznan status manjšine. To bi lahko bil znak vzajemnega priznanja."

Koliko podpore imate iz Srbije?
"Ogromno. Srbska vlada ima poseben kabinet, ki je zadolžen za diasporo in društva izven Srbije. Imajo veliko posluha. Čakamo še potrditev, če se bo sobotnega dogodka udeležil tudi minister Đorđe Miličević, pristojen za omenjeni kabinet. Kot društvo smo lani ob tragedijah v Srbiji v podporo v Beogradu naredili koncert. S tem smo Srbiji izkazali podporo diaspore in same regije. Veliko je vzajemnega sodelovanja. Tudi finančno, sploh pri projektih, kot je sobotni, nam pomagajo."

Sodelujete tudi z društvi iz pobratene-ga Kraljeva?
"Seveda, od tam imamo veliko prijateljev, pa ne le zaradi tega, ker sta mesti pobrateni. Naši umetniški vodje hodijo tja na izobraževanja. Tam delujejo štiri zelo močna društva, s katerimi smo zelo povezani. Prihodnje leto bomo eno društvo povabili na naš letni koncert."

Tradicionalno je tudi pravoslavno novo leto, ki ga v Mariboru redno organizirate že več let.
"Tako je, kakšnih dvajset let že to delamo. Ne glede na kateri dan zapade 13. januar. Ne damo se. Veliko glasbenikov, ki jih kličemo, vpraša, če smo normalni, haha. V Srbiji namreč vedno bolj pravoslavno novo leto organizirajo prvo soboto po tem dnevu. Drugo leto bo v ponedeljek, na najbolj nevhvaležen dan. Letos je bilo v soboto in je bilo res krasno. V centru Draš smo zbrali več kot tisoč ljudi, letos ponovimo vajo. Takoj po koncertu začnemo z intenzivnimi pripravami na praznovanje novega leta."

Kakšne so vaše želje za Maribor?
"Nisem nekdo, ki kaže s prstom, sem bolj tisti, ki skuša kaj spremeniti. Mesto ima močan kulturni utrip. Želel bi si še več kulture. Mesto se dobro razvija, center je zelo lep. Poleg Folkarta bi lahko recimo imeli še kak dogodek, ki bi v drugačni luči še bolj združil regijo. Da bi mariborske folklorne skupine skupaj nastopile. Ogromno lahko pokažemo. AFS Študent zares dela izjemno in skupaj bi lahko za mesto ustvarili veliko lepega. Tako bi poleg Folkarta še nekaj prispevali k mestu."

